

משה חיים פלח

בענין שותפין במצוות

נריך שיבא כולו שלו והאי דלא כתיב ולקחת לך היינו למדרש מינייה שתיבא לקיחה לכל אחד ואחד כדדרשינן במס' סוכה (מא ז) ובתורת כהנים עכ"ל, ומצואר דהוקשה לרשב"ס דכיון דכתיב לכס זלשון רבים נימא דאתי לרצויי דשותפות, ותי' דאתי לדרשא דלקיחה לכל אחד ואחד וליבא ריבויי לשותפות (ומה דהזכיר הרשב"ס עריסותיבס אע"ג דלמסקנא לא ילפי' מינייה לרצויי שותפות אלא מדמקשינן לתרומה, מ"מ מצואר דמלינן לרצויי שותפות מלשון רבים) [וכה"ק התוס' בסוכה (כו ז) ותי' דצאתרוג הא דכתיב לכס לשון רבים היינו משום דאיבעי ליה למיכתב ולקחתם לשון רבים דדרשינן מינייה צפרק לולב וערבה שתיבא לקיחה לכל אחד ואחד יעו"ש].

ותמזהו צזה דהא אגן קי"ל כחכמים (קלו ה) דצבמת השותפין חייבת בצכורה אע"ג דליבא ריבוי, ואף רבי אילעאי דפטר אינו אלא מדכתיב צפרק ולאגן למעוטי, הרי דכל דליבא מייעוט מסצרא שותפין צכלל, וא"כ גבי אתרוג נהי דלכס לא מייתר דאיצטריך למידרש שתיבא לקיחה לכל אחד ואחד, אך מנא לן למעוטי שותפות.

ונראה לצבאר, דחלוק צזה דין חיוב מדין הכשר, דלענין צכורה וראשית הגז וכיו"צ דהנידון לענין חיוב המצוה, צזה כל דליבא מייעוט אף שותפין חייבין, דנהי דצעינן צעלות ישראל לחייב, אך מ"מ אפשר לנרף החיוב מצ' בני אדם,

אמר רבא מודה רבי אלעאי צתרומה אף על גב דכתיב דגנך דידך אין דשותפות לא כתיב רחמנא תרומותיבס כו' חלה אף על גב דכתיב ראשית ואיבא למימר נילף ראשית ראשית מראשית הגז מה להלן דשותפות לא אף כאן דשותפות לא כתיב רחמנא עריסותיבס אלא טעמא דכתיב עריסותיבס הא לאו הכי הוה אמינא נילף ראשית ראשית מראשית הגז אדרבא נילף מתרומה ה"נ אלא עריסותיבס למה לי כדי עריסותיבס, פאה אף על גב דכתיב שדך דידך אין שותפות לא כתיב רחמנא ובקלרס את קליר ארנכס כו' צכורה אף על גב דכתיב כל הצכור אשר יולד צצפרק וצלאגך דידך אין דשותפות לא כתיב רחמנא ובכורות צפרקס ולאגכס אלא צפרק ולאגך למה לי למעוטי שותפות עוצד כוכבים כו'.

והנה צפרק יש נוחלין (קלו ז) אמר רבא צר רב הונא האחינ שקנו אתרוג צתפוסת הבית נעלו אחד מהן וילא צו אס יכול לאוכלו ילא ואס לאו לא ילא ודוקא דאיבא אתרוג לכל חד וחד אצל פריש או רמון לא, וכתיב הרשב"ס וז"ל ואס לאו לא ילא דכתיב ולקחתם לכס משלכס שיבא כולו שלו ולא שמקלתו שלו, דאע"ג דדרשינן צשחיטת חולין צפ' ראשית הגז צגדיכס עריסותיבס תרומותיבס לרצות עלית של שותפין ועיסת השותפין וצבואת השותפין שחייבין צלינית וצחלה ובתרומה ה"ה נמי אי הוה כתיב הכא פרי עץ דהרכס אפי' של שותפות אצל כיון דכתיב לכס

העיסה, דכל דהויא עיסה שהיא כשיעור נעצלת ומתחייבת בחלה, ועל כן מלטרפי לזה גם משני צעלים מיוחדים, כיון דיש כאן מ"מ עיסת שיעור הנעצלת לחלה, משא"כ בראשית הגז, אחרי דילפינן מקרא דאינה עוצלת, הדר דינא דאין כאן חיובא כלל על גוף החפלא של הגיזות, ורק על הצעלים הוא דחייל חיובא, וכן לירוף שיעורא דחמשה לאן ג"כ לא הוי בהחפלא של הגיזות כו' ומש"ה לא מלטרפי רק צחד צעלים אבל צתרי צעלים לא יוכלו להלטרף כלל צשיעורם, כיון דאין כאן דין לירוף בהחפלא של הגיזות כלל, וגם דכיון דהחיוב חייל רק על הצעלים אם כן מאחר דכל אחד צפני עצמו ליכא גביה שיעורא שתחייבנו, ממילא לא שייך שיכא אחד מסייע לחצירו צחיובו ולא מלטרפי יחד עכ"ד יעו"ש.

ומבואר לכאורה צשיעט הרמז"ס דאף לענין חיוב כל היכא דיסוד החיוב הוי על הגצרא ל"ש לנרף צ' צני אדם לחיוב, והא דשותפות חייבת מסצרא אינו אלא בגוונא דאיכא בחלקו של כל אחד כשיעור, ולפ"ז לכאורה ניחא צפשיעוט דצרי הרמז"ס, דה"ל לענין אחרוג כיון דאיכא דין לכס, לא מהני אחרוג של שותפין, ואף דגצרי אחרוג אפילו יש צו כשיעור לשניהם לא נפיק [ועוד דצפשוטו שיעורא דאחרוג ל"ה כלל דין שיעור אלא דין גמר פרי ויעוין באחרו' ואכמ"ל] מ"מ כיון דצעינן אחרוג, מקלת אחרוג לא הוי אחרוג, ויעוין צר"ן (סוכה יח א מדפ"ר) דאף צשאר ימים דחסר כשר מ"מ צעינן דישאר רובו דשמו עליו [אך יש לחלק דצכולו שלם אף למקלתו איכא שם אחרוג וא"מ].

דכיון דכל חד מינייהו צפנ"ע הוי צר חיובא, שפיר אפשר לנרף החיוב מתרוויבו, וממילא מחוייבים תרוויבו צהך מלוא, משא"כ הכא גצרי אחרוג דהנידון לענין הכשר, דאין יולאין ידי חובה צאתרוג אלא צשלו, צזה מסצרא לא מהני שותפות, דהרי אין כולו שלו, וחד לא נפיק בחלק חצירו.

והנה גצרי ראשית הגז ללישנא צתרא סצר רצי אלעאי דליכא חילוק צין שותפות עכו"ם לשותפות ישראל, וכשם דשותפות עכו"ם פטורה משום דלא מייחדא ליה ה"ל שותפות ישראל, ורצנן פליגי דשאני עכו"ם דלאו צר חיובא הוא משא"כ ישראל דצר חיובא הוא, ולכאורה יסוד פלוגתתן האם אפשר לנרף חיוב מצ' צני אדם, דרצי אלעאי סצר דכיון דחיינן צפטור שותפות עכו"ם דלא סגי צחלק הישראל לחייב, ממילא ה"ה שותפות ישראל פטורה, דחלקו של כל אחד צפני עצמו אינו מחייב, ול"ש לנרף חיוב מכה צ' צני אדם, אך רצנן פליגי דנהי דציראל ועכו"ם פטור משום דאין חלק העכו"ם מלטרף לחיוב, מ"מ צשותפות ישראל שפיר חייב, דאפשר לנרף החיוב מצ' צני אדם.

אולם הנה יעוין צרמז"ס (פ"ו מצבורים ה"ד) שכתב וז"ל השותפין חייבין בראשית הגז, והוא שיביה צחלק כל אחד מהן כשיעור, אבל חמש לאן צלצד של שני שותפין פטורין עכ"ל ונקטו הכס"מ ושאר האחרו' דהרמז"ס פסק כת"ק, אלא דס"ל דאף לת"ק צעינן שיכא צחלק כל אחד מהן כשיעור, אלא דחמבו האחרו' דמאי שנא מחלה דלא צעינן דיכא צחלק כל אחד מהן כשיעור (יעוין צרמז"ס פ"ו מצבורים ה"ו וה"ט) ויעוין צחידושי רצינו חיים הלוי (הל' ציבורים טז) דציאר דצחלה עיקר חיובא ושיעורא הוי רק על גוף החפלא של

כדי לצרף על אותה חתיכה איכא למיחש לחורבה כו' ותו נראה לחלק דלא דמי נידון דידן לחסר דרבי חנינא דשרינן ציוס עוב שני וצשעת הדחק, דהבוא חסר איירי שנחתך ממנו או שחתך ממנו אפי' לכתחלה כדי לאוכלו ולעבול צו, ומניח השאר כדי ללאת צו ידי חוצה כהאי גוונא כשר, משום דשרי מלוא הוא, כדאשכחן נמי כהאי גוונא דלכל הפחות כשר צדיעצד, גרדומי תכלת וגרדומי אזוצ משום דנשתאר מן הכשר כו' אבל מי שבא לחתוך מן האתרוג חתיכה אחת ורולה לצרף על אותה הביא לאו שירי מלוא מיקרי אלא חתיכת אתרוג מיקרי, וה"ה כשצאין מתחלה לחותכה לחתיכות ולחלק צינייהם, כולן חתיכות אתרוג מקריין ולא אשכחן מלוא דכה"ג כשר וק"ל, ואף את"ל דאין הראיות צרורות לגמרי, מ"מ הרואה תמיה זאת להחיר כו' עכ"ל, ויעוין צמג"א (סי' תרמט סקכ"ז) דמסיק דסגי דנשתייר כציצה [וכבר עמדו דחזינן מדבריו דכציצה הוי שיעור ול"ה דין גמר פרי בעלמא ואכמ"ל] ומ"מ יתכן דציוס ראשון דבעינן לקיחה תמה אי"ז פסול חסר בעלמא, אלא בעינן לקיחת כל האתרוג, ובזה י"ל דודאי לא סגי דמקלתו שלו ויל"ד.

ויעוין בתרומת הדשן (ח"צ סי' ג) שכתב וז"ל אשר שאלתני על עובדא תמיכה דאיתעביד מקרוצ צסמוך לך, שכיו כמה ישוצים שלא היה להם רק אתרוג א' למלוא צחג, והיתה להם שעת הדחק שלא היו יכולים להוציא להם יותר, והיו רוצים כל הישוצים ללאת ידי חוצה, ועמדו וחתכו האתרוג לכמה חתיכות, ושלחו לכל ישוצ חתיכה אחת. וקודם שהגיע מקלת חתיכות ליישוצים כבר נלעמקו ונתמעטו לפחות מכציצה, ואף עפ"כ צרכו עליהם ציוס ראשון, ודרשתני אי שפיר למיעבד הכי הלכה למעשה, ולפי דעתך לא כשר הדצר ולא תעשה כן וגם לא שמעת כה"ג עד כה, דע לך עמיתאי כי גם בעיני הרואה תמוה היא, ולא שפירת צאנפאי ואצאר לך סברתי וטעמי על ככה בדרך קלרה, ונראה דאע"ג דראצ"ה ואור זרוע צמרדכי פסקו דחסר ושאר פסולין צשעת הדחק מצרכין עליהם אפי' ציוס הראשון, נראה דליכא למיגמר נידון דידן מהתם מתרי טעמי, חדא דהא דשרינן צשעת הדחק חסר ושאר פסולין, איכא למימר שהיינו דווקא חסרון ופסול הנעשה מאליו נועלין ומצרכים עליו צשעת הדחק ולא חיישינן דתיפוק מינייה חורבא לשתא אחרינא כו' אבל אי שרינן ליה לכתחילה לחסר ולחתוך אותו אתרוג